

Referat fra møte i/om/med ...

Dato/Sted: Oslo, 19.11.2020

Tilstede: frode.nilsen@lns.no; Øystein Rushfeldt <oystein@nussir.no>;
ivar.fossum@nordicmining.com; Trond Erik Thorvaldsen
<Trond.Erik.Thorvaldsen@arbmand.no>; Sverre Alhaug Høstmark
<Sverre.Hostmark@norskindustri.no>; frank.toks@kronosww.com;
Tonje.geiran@heidelbergcement.com; rolf.nilsen@lundhs.no, Ole Christian Selsås
<ole.christian.selsas@elkem.no> Lars-Erik Sletner og Anita Hall

Forfall: Roy Holth <roy@gholth.no>

Møteleder: Frode

Referent: Lars-Erik

Møte nr 2 i arbeidsgruppa NOU mineralloven ble avholdt på teams

Agenda:

1. Velkommen og ny presentasjon deltakere
2. Frode informerer fra teams møte tirsdag 10.11 hvor det ble holdt foredrag rundt samiske problemstillinger, plan og bygningsloven.
3. Teamsmøtet tirsdag 24.11. Evt forberedelser
4. Strukturering av arbeidet fremover.
5. Møteplan fremover
6. Eventuelt

Ad 2, samiske problemstillinger

Frode informerte fra teams møtet den 10 november. Det ble holdt innlegg av Ernst Nordtveit, professor UIB (leder av NOU utvalget).

Evalueringsutvalget er mye i «lyttfasen» fortsatt. Det utpeker seg rimelig steile fronter. Mye baserer seg på følelser og lite på fakta.

En utfordring er at bransjen og det norske storsamfunnet har for få kunnskaper om reindrift og samisk kultur. De føler seg dårlig behandlet av storsamfunnet og vi forstår ikke **samisk språk, kultur og samfunn** god nok. Dette gjør at det kan komme frem påstander som er helt feilaktige, men som er krevende å imøtegå. En problemstilling som blir sentral fremover er hva **samiske rettigheter** innebærer. De hevder særrettigheter til bruk av natur og areal i Norge (se under)

Foreløpig liste over krav/utfordringer vi møter i NOU utvalget:

- Aksept for samene har særlige rettigheter. Dette kan gjelde for opp mot 40 % av det norske landarealet. Dette innbefatter vetorett.

Referat fra møte i/om/med ...

- Forhåndstiltredelse.
- Mer til lokal verdiskapning og næringsutvikling. Mer lokal involvering i prosessene.
- En eventuell gruveutbygging må sees i sammenheng av den totale belastningen av området.
- Opprettelse av oppryddingsfond før oppstart.

Hva mener Norske myndigheter/departementet om “samiske rettigheter”? Det kjenner vi ikke p.t

Vetorett er uaktuelt for oss å akseptere. Det innebærer at den ene part får siste ordet og all makt. Vil innebære at mineralnæringen kan si takk og farvel til virksomhet i Nord-Norge (i alle fall).

Vi må forsøke å få fram at at vi er en nasjon, ett fellsskap- det vi utøver av virksomhet, gjør vi til det beste for fellesskapet- og fra virksomhet tilfaller det inntekter til dette som gjør at samfunn (lokalt/regionalt) kan utvikle seg.

Både sametinget og reindriften representerer store utfordringer for mineralnæringen. Vi bør vurdere å se til olje-gass næringen hvordan de har løst konflikter i nærområder og med ulike interessegrupper (selv om det ikke er helt sammenlignbart).

En utfordring i nord er at aktuell kommune fort kan komme i skvis med ønske om næringsutvikling på den ene side og hensynet til samiske interesser på den andre siden.

Viktig: hvordan fremme dialog og samarbeid- og få mindre polarisering? Hvor ligger mulighetsrommet? Det er av stor betydning å ha reindriftnæringen med (kun ca 3-4% driver med dette). Krevende forhandlinger - skulle gjerne fått inn en nøytral 3.part. Burde få på plass mer standardiserte prosesser.

Hvor langt kan vår bransje akseptere såkalte avbøtende tiltak og legge igjen noe av verdiskapningen lokalt? (kommentar: minerallovens §§39,56,57 og 58 vedr. avgifter og gebyrer og er en del av denne NOU'en).

Tamreindrift i Vågå, <https://vagarein.no/> . Frode: kontakt Sverre vedr dette.

Kan det tilrettelegges for en norsk kanal som ser på mulighetsrommet og som kan skape en felles forståelse for ulike problemstillinger? Norsk Bergindustri og Norske Reindriftsamers Landsforening. Få inn en nøytral part som f.eks fylkesordfører.

Mye av forskningen på samiske områder bærer i dag preg av observasjoner som ikke er nøytrale.

Ad 2, plan og bygningsloven

Forholdet til mineralloven (og forurensningsloven). Det ble holdt innlegg av Katrine Broch Hauge, førsteamanuensis, Oslo (sitter i utvalget). Mye selvfølgeligheter.

Referat fra møte i/om/med ...

Ad 3, gjennomgang av saksdokument til teamsmøtet 24.11

Videomøte **NGU**: De skal orientere om geologiske ressurser i Norge: De vil bla redegjøre for ressurser av internasjonal, nasjonal, regional og lokal betydning Kommuner(små) har (for) mye makt over planprosess for mineralsaker, og kan sette stopper for potensielt svært lønnsomme prosjekt (skyldes bla manglende kompetanse om ressurser). En inngang er at vi bør diskutere “statlig reguleringsplan” for de tilfelle hvor vi snakker om forekomster av høy internasjonal (nasjonal) betydning? Antakelig krevende i dagens politiske klima- men en form for et statlig organ bør kunne sanksjonere kommuner (mer statlig styring). Merk at dagens regjering åpner for økt bruk av statlig regulering ved infrastrukturprosjekter (veibyggning). NGU har forfattet et notat inn til dette møtet “Mineralnæringen i Norge”. Burde også inkludere “scope” til et nordisk perspektiv.

Vi merker en økt bevissthet i EU for å sikre tilgang til kritiske råvarer. Har utviklet en handlingsplan for dette (les mer [her](#)). I handlingsplanen peker Kommisjonen på at en lang rekke råvarer er avgjørende for EUs grønne og digitale omstilling, og at EU ikke kan gjøre seg avhengig av tredjeland – og for enkelte sjeldne jordarter av ett tredjeland. Behovet for en rekke metaller og sjeldne jordarter er i ferd med å øke kraftig, fordi de brukes i teknologiene som vokser fram i forbindelse med innføringen av det grønne skiftet Mens mer enn 20 % av verdensproduksjonen av enkelte metaller blir brukt i europeisk industri, blir bare 3 % prosent av metallene produsert i EU landene. Når tilgangen fra andre verdensdeler innskrenkes, er dette en utfordring. EU har nå satt fokus på den langsiktige råstofftilgangen.

Finnmarkseiendommen Finnmarkkuopmodat (FeFo) forvalter 95 prosent av grunnen i Finnmark, og er landets nest største grunneier, les mer her [her](#) . Etter minerallovens **§ 58 er det satt en forhøyet grunneieravgift i Finnmark** “For utvinning av statens mineraler på Finnmarkseiendommens grunn kan departementet ved forskrift fastsette en høyere årsavgift til grunneier enn angitt i § 57 første ledd første punktum.” Den er på 0,75% av omsetningsverdien av det som utvinnes.

Videomøte Byggeråstoff-naturstein, **DMF**: Vær obs på omtalen av byggeråstoff som tas ut uten krav om driftskonsesjon/rapportering, øverst side 8 i programmet. Her viser vi til vår tilbakemelding fra “ekspresshøringen” den 6.10.

“Samtidig ønsker vi å trekke frem en ytterligere konkurranseulempe i dagens §43, som rammer byggeråstoff bransjen (pukk/grus) hardt. Dette kan gjelde aktører som f.eks utvikler næringstomter og som unngår formelle krav som bla. reguleringsplaner og driftskonsesjon. En seriøs pukk -og grusleverandør opererer gjerne med langsiktige masseuttak i 25-50 års perspektiv. De har ikke mulighet til å konkurrere mot næringsområder som blir etablert og drevet som massetak. Disse har gjerne et tidsperspektiv på 2-5 år, men da de under en slik periode ikke møter disse samme formelle krav, kan ikke bransjen konkurrere bla på pris i uttaksperioden.

Referat fra møte i/om/med ...

Slike etableringer av næringsareal, der det må føres masser ut av området, burde derfor vært regulert på lik linje som et langsiktig massetak, med krav om bla driftskonsesjon. Når det gjelder bruk av masser på eget næringsområde, må det kunne håndheves ved en meldeplikt til aktuell kommune og Fylkesmannen ifm. utslipp.

Vi forventer at det blir gjennomført en mer grundig vurdering av kriteriene for konsesjonsplikt for byggeråstoff. Det er svært viktig å unngå at smutthull oppstår i gråsonen mellom dagens plan- og bygningslov og mineralloven. Direktoratet for Mineralforvaltning estimerer at 30 millioner tonn fast fjell blir tatt ut årlig i forbindelse med bygge- og infrastrukturprosjekter fremover. Denne type uttak er ikke konsesjonspliktig. Til sammenligning ble det solgt 95 millioner tonn fra konsesjonspliktige uttak.

Det er derfor høyst påkrevet at §3 i dagens minerallov også må evalueres med tanke på skjerping av unntaket "Loven gjelder likevel ikke uttak som hovedsakelig er en del av annen utnyttelse av grunnen". Vårt forslag er at tekst fra Temaveileder, Uttak av mineralske råstoffer og planlegging etter plan- og bygningsloven, utgitt av Kommunal og moderniseringsdepartementet, kap. 6 "Reguleringsplan" på side 11 tas inn i §3 i mineralloven. "Der masseuttak skjer over et lengre tidsrom og driften er kommersiell, kreves både reguleringsplan og driftskonsesjon med driftsplan. Der masseuttaket skjer over et kort tidsrom, kreves kun reguleringsplan". Lengre tidsrom må her forstås som 1-5 år. Kort tidsrom som ½ -1 år, avhengig av uttaksvolum.»

AD) Strukturering av arbeidet fremover: Det opprettes et område på Norsk Bergindustri sin hjemmeside som kun er åpen for deltakerne i arbeidsgruppa. Her legger vi ut dioumenter, strukturert etter mapper. Alle deltakerne i arbeidsgruppa får hver sin lenke tilsendt på epost, krever ikke passord.

AD) Møteplan fremover: Det blir møter på teams følgende datoer i 2021: 8 januar, 11 februar, 9 april, 6 mai og 10 juni. Klokkeslett 09-11. Innkallinger er sendt.

Norsk Bergindustri

Referat fra møte i/om/med ...

Norsk Bergindustri

Referat fra møte i/om/med ...

